

Mens 68 prosent av soknediakonene mener det er synd å leve i homofilt samliv, mener bare 51 prosent av prestene det samme. Hele to tredeler av soknediakonene opplever det likevel vanskelig å være lojale mot kirkens offisielle homofilisyn samtidig som de ifølge Plan for diakoni i Den norske kirke skal arbeide mot alle forhold som kan stenge mennesker ute fra det kristne fellesskap. Det viser en hovedoppgave.

AV STEINAR FLAA

Soknediakoner usikre på homofili

Sigrid Flaata

Datamaterialet til Sigrid Flaatas hovedoppgaven i helsefag hovedfag, studieretning for diakoni ved Det teologiske fakultetet ved Universitetet i Oslo, ble samlet inn våren 1997. Oppgaven ble ferdig ved julerider i fjor. Studenten, som nå har takket ja til barne- og ungdomsdiakonstilling i Helgerud menighet i Akershus, har kartlagt soknediakoners holdninger til homofile, og kontakten med homofile i Den norske kirke. Flaata sendte spørreskjema til samtlige av landets 194 soknediakoner på den tiden. 123 av dem svarte på undersøkelsen. Selv om Flaata kunne ønsket seg høyere svarprosent enn de 63 prosentene, mener hun at undersøkelsen absolutt er representativ slik at konklusjoner kan trekkes. Og det mente sensorene for hovedoppgaven også. Flaata fikk god karakter på arbeidet. Undersøkelsen som viser prestenes syn i homofilidebatten ble foretatt av Scan Fact i 1995.

Gjennom hovedoppgaven har hun blant annet tatt sikte på å finne ut mer om dilem-

maet som ligger i at soknediakoner skal motarbeide forhold som stenger mennesker utenfor et fellesskap på den ene siden, og Kirkemøtets vedtak fra 1995 og 1997 på den andre siden, der det slås fast at homofile samboende ikke skal kunne ivareta oppgaver av forkynnende, liturgiske eller undervisende karakter. Mange innenfor Den norske kirke opplever dette som direkte motstridende.

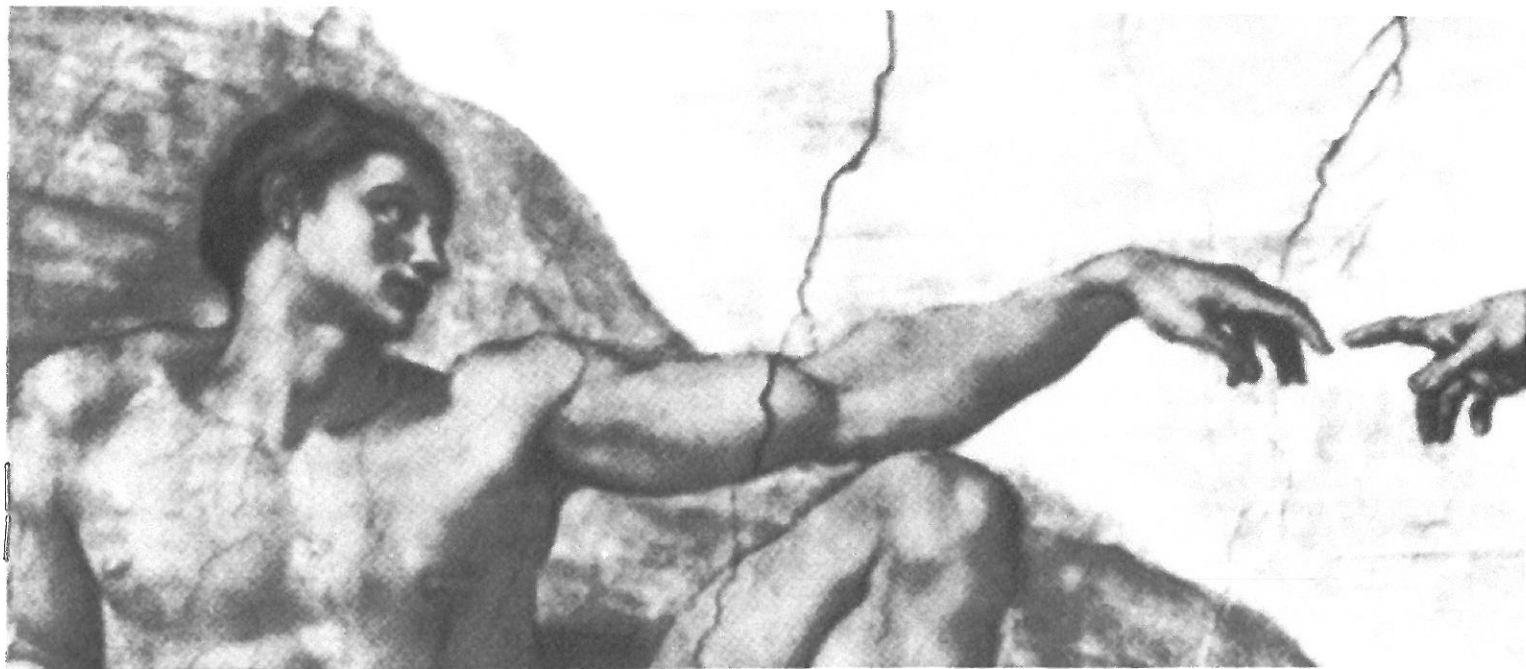
På linje med Kirkens syn

Rundt 80 prosent av soknediakonene er helt eller delvis enige i Kirkens offisielle syn når det gjelder at personer som lever i homofilt samliv ikke kan vigsles til prester og at kirken ikke kan gi kirkelig velsignelse av homofile som inngår partnerskap. Likevel opplever 66 prosent av soknediakonene dilemma i stor eller noen grad i forhold til homofili-spørsmålet.

- Kirkemøtet har ikke tatt stilling til hvorvidt vedtaket skal gjelde personer som er frivillig engasjert innenfor

kirkelig arbeid. Likevel gir Kirkemøtets vedtak om at vigslede stillinger ikke kan besettes med homofilt samlevende, signal om at kirken kan forskjellsbehandle seksuell legning. I diakonenes yrkesetiske retningslinjer er seksuell legning nevnt spesielt som et område hvor soknediakonene ikke skal forskjellsbehandle, sier Sigrid Flaata til Diakonos. Hun legger vekt på at frivillig engasjerte i menighetene særlig er soknediakonenes ansvar, og at homofilispørsmålet dermed er aktuelt for diakoner.

Diakoner arbeider under motstridende forventninger. På den ene siden legges det i diakonenes utdanning, forventninger om å skulle bistå og forsvare de som faller utenfor samfunn og kirke. Mange har helse- og sosialutdanning, hvor man jobber veldig bevisst med holdninger og toleranse i utdannelsen. Holdninger endres blant annet ved tilføring av kunnskap. De yrkesetiske retningslinjer gir uttrykk for forventninger om hvordan diakoner skal utøve en etisk

Detalj fra Michelangelos «Gud skaper Adam».

god praksis. Når soknediakonene går ut i praksis møter de forventninger som ligger i Plan for diakoni i Den norske kirke om å drive fellesskapsbyggende arbeid, hvor målet blant annet er å utvikle levende og inkluderende omsorgsfellesskap, hvor alle tas vare på uansett forhold som kan føre til utestengning fra sosiale fellesskap. I dette tilfellet gjelder det seksuell legning. På den andre siden ligger det sterke forventninger fra Kirkemøtet om at kirkelige ansatte skal være lojale mot Kirkemøtets vedtak, som i praksis signaliserer at denne gruppen ikke er fullt og helt tas vare på og inkluderes i menighetens fellesskap.

Vil unngå homofile

Mange opplever det som vanskelig å skulle være lojale mot kirkens offisielle syn, ifølge Flaata. En av kommentarene i besvarelsen fra en av landets soknediakoner underbygger nettopp dette: "Jeg synes det er en belastning at min biskop har pålagt meg å stå for kirkens offisielle syn i arbeidssam-

menheng. Dette kom frem i vigslingsamtalen, og det føles som jeg er vigslert på denne betingelsen. Derfor håper jeg at jeg slipper å møte homofile i sjelesorg – da vil jeg måtte gå på akkord med min egen overbevisning."

- Det er tankevekkende at dilemmaet mellom medmenneskelighet og lojalitet resulterer i et ønske om ikke å møte homofile. Det sier noe om hvor betent homofilispørsmålet er, også for soknediakoner.

Og dette dilemmaet underbygges i oppgaven. Ifølge Flaata har soknediakonene vært flittige med å bruke alle svaralternativene som delvis enig og delvis uenig, i tillegg til at mange har gitt utdypende kommentarer skriftlig på en del av spørsmålene. Til sammen viser informasjonen at soknediakonene er usikre på temaet. Flaata mener mange av dem er "på vei" i spørsmålene omkring homofile i kirken.

60 prosent privat

Tross usikkerhet overgår soknediakonene den generelle befolkningen her i landet når det gjelder privat kontakt med homofile i parforhold eller med en homofil legning. Mens 40 prosent av befolkningen har kontakt med homofile, ifølge en undersøkelse Scan-Fact gjennomførte i 1992, oppgir seks av ti soknediakoner at de har kontakt med homofile på fritiden. I jobben har imidlertid bare 36 prosent av soknediakonene kontakt med homofile.

På spørsmål om hvorfor de 64 prosentene ikke har kontakt med homofile gjennom arbeidet, har ingen krysset av for alternativet "Jeg tror mitt syn på homofili er kjent og virker hindrende." De mest brukte årsaksforklaringene var at soknediakonene er nye i arbeidet og derfor ikke har truffet alle i menigheten, og at soknediakonene tror homofile velger å holde legningen skjult. 80 prosent av de som ikke kjenner homofile privat, gjør det heller ikke i arbeidet, ifølge hovedoppgaven.

Flaata påpeker at det er vanskelig å måle holdninger gjennom en kvantitativ undersøkelse. Derfor vil hun ikke trekke bastante konklusjoner på bakgrunn av spørsmålene hun stilte soknediakonene. Likevel er det en rekke interessante sammenhenger i undersøkelsen som gjør at hun stiller følgende spørsmål:

- Soknediakoner skal ifølge Plan for diakoni i Den norske kirke, som ble vedtatt av Kirkemøtet i 1987, arbeide mot forhold som kan føre til utestengning fra det sosiale fellesskap. Vil ikke det bety at soknediakonene ikke kan imøtegå forventningene Kirkemøtet uttrykker i 1997, om å være lojale mot Kirkens offisielle lære, fordi dette synet nettopp er av en slik karakter at det lett fører til utestengning av en gruppe mennesker fra kirken? ●